

Vooraf zal als inleiding op het congres een soort situatietekening worden gegeven, waarbij de vragen waarvoor wij staan, de moeilijkheden, waarin we verkeeren — ook in eigen kring — zoo duidelijk en openhartig mogelijk zullen worden besproken. Een viertal leden van het comité heeft op zich genomen daarvoor te zorgen.

Wat nu de werkwijze van dit congres betreft, daaromtrent kunnen we de volgende mededeelingen doen:

Het is de bedoeling de genoemde referaten, beter gezegd: prae-adviezen of studies — een er van is 70 getypte vellen groot! — vooraf aan allen, die zich voor deelneming aan het congres opgeven, minstens veertien dagen van te voren toe te zenden. Indien geen bijzondere dingen gebeuren, zal dit kunnen geschieden, want reeds zijn drie van de vier studies geheel persklaar aan het comité ter hand gesteld. En de drukker heeft beloofd alle medewerking te verleenen. Al de beschikbare tijd kan dan aan de bespreking van de prae-adviezen worden gewijd.

Tevens ligt het in de bedoeling van het comité na het congres een gedrukt en uitvoerig verslag van de volledige bespreking aan de deelnemers toe te zenden.

Het spreekt vanzelf, dat de organisatie van zoo'n congres groote onkosten met zich brengt. Men denke alleen reeds aan de enorme onkosten, welke het drukken van prae-adviezen e.d. met zich meebrengt.

Maar tegelijk was het comité er diep van doordrongen, dat niemand, die gaarne aan dit congres wil meewerken, vanwege de kosten verhinderd mag worden!

Daarom werden door het comité de volgende maatregelen genomen:

- 1e. er zal een commissie in Amersfoort worden gevormd, welke indien eenigszins mogelijk, de congressisten een gratis logies zal verschaffen;
- 2e. de deelnemingsprijs werd bepaald op een minimum van twee gulden per persoon. Dit bedrag is belachelijk klein. Maar daarom is het ook een minimum bedrag. Het comité heeft dit aangedurfd omdat het de overtuiging heeft, dat er broeders en zusters zijn, die méér kunnen en willen geven!

Het comité doet daarom bij dezen een dringend beroep op hen om een hooger bedrag te gireeren, teneinde ook op die wijze de financieel zwakkere te steunen.

Het comité wijst er voorts op, dat het zeer gewenscht zou zijn als allerlei verenigingen, clubs, studiekringen besloten één der leden naar dit congres te zenden, desnoods geheel of gedeeltelijk op kosten van de verenigingskas!

Voorts wijst het comité op nog iets — misschien wel het belangrijkste!

Dit congres moet, zal het werkelijk slagen, grondig worden voorbereid ook door de leden.

Het is daarom zeer gewenscht, ja noodzakelijk, dat de leden zich zoo veel mogelijk in de aan de orde komende kwesties inwerken. Het zou prachtig zijn als h.v. op jeugdverenigingen, mannen- en vrouwenverenigingen, studiekringen enz. de op het congres te behandelen onderwerpen vooraf werden besproken. Volgende week zal met het oog daarop wat literatuur worden opgegeven, welke daarbij steun kan geven.

En ten slotte: ter wille van de zeer veel werk vorderende organisatie, het vaststellen van den bundel prae-adviezen, enz., is het noodig, dat zij, die aan het congres willen deelnemen, zich onmiddellijk daarvoor opgeven.

Doet dat liefst per omgaande en per giro!

De opgave moet geschieden aan den Heer J. Bos, pedel der Theol. Hoogeschool, Broederweg 15 te Kampen, Giro No. 28869.

DE GRONDWET VAN 1848.

Van de hand van het a.r. kamerlid C. Smeenk is verschenen „Onze Volksvrijheden”. Volgens de aankondiging is dit werk bedoeld als een toelichting op onze Nederlandsche grondwet, en wil de schrijver in dezen tijd met dictatoriale en staatsabsolutistische tendenzen terugroepen naar deze grondwet, die een waarborg bleef voor onze vrijheden.

Hoewel onze vrijheden in dezen na-oorlogischen tijd inderdaad veel meer gevaar loopen dan voor den oorlog, en het werk dus in hooge mate actueel is, rijst toch de vraag of het terugroepen van ons volk tot de Nederlandsche grondwet nog wel de juiste methode is wanneer men temidden van den afval, die als een pest door ons volksleven trekt, onze volksvrijheden wil blijven verdedigen. Is het thans niet meer dan ooit zoo, dat alleen het terugroepen tot het Woord en tot de Belijdenis van onze Kerken paal en perk kan stellen aan de dictatoriale gevaren?

Men zal zich herinneren, dat in het a.r. program van beginselen en in de toelichting staat, dat men de Nederlandsche grondwet van 1848 voorloopig wil aanvaarden. Daarom is het, zoolang o.m. dit artikel niet gewijzigd is, wel verklaarbaar dat Smeenk ons ook in dezen tijd wil terugroepen naar die grondwet.

Doch hetgeen verklaarbaar is, is nog niet altijd juist. Onze constitutie, die vooral door Thorbecke is opgesteld, en een uitsluitende opsomming geeft van de rechten van Overheid en onderdanen te

genover elkaar, zonder daarbij uitdrukkelijk de rechten van Christus, door Wiens macht er geregeerd wordt, te vermelden, heeft de Nederlandsche Overheid materieel gebonden aan het meerderheidsbeginsel. Dat wil zeggen, dat Nederland is overgeleverd aan het gebruik, dat H.M. de Koningin de verantwoordelijke ministers zoo kiest, dat deze een gelijkgezinde meerderheid of meerderheidscombinatie in de kamer achter zich hebben.

Hoewel de absolute betekenissen, die men aan dit meerderheidsbeginsel heeft willen toekennen, zeker revolutionair is, moet worden toegegeven dat dit beginsel in een volk, waarin de afval nog niet zoo diep is doorgedrongen, in de praktijk zeer wel aanvaardbaar kan zijn. Bij de verkiezing van ambtsdragers onder broeders is het meerderheidsbeginsel immers ook van kracht.

Anders wordt het echter, wanneer de afval verder voortgaat, en wanneer de communistische, personalistische, en later misschien wel theocratische ideologieën meer en meer felle aanhangers gaan vinden, wordt de praktijk van dit meerderheidsbeginsel minder gemakkelijk aanvaardbaar. Is het b.v. wel juist, wanneer wij ons volk terugroepen naar een grondwet, die feitelijk eischt, dat de Overheid zich zonder meer conformeert aan een revolutionnaire Kamermeerderheid, die Christus veracht? Is dit overeenkomstig onze wetenschap, dat Christus de Overste van alle koningen der aarde is, en is dit een politiek beleid, dat kan worden voorgestaan door hen, die met den psalmist de koningen der aarde moeten aanzeggen den Heere met vrees te dienen en den Zoon te kussen, opdat Hij niet toorne en de koningen vergaan?

Ik kan mij niet voorstellen, dat dit inderdaad het geval is, en dat het thans nog de tijd is om zulk een grondwet in een zoo omvangrijk werk te gaan verdedigen. Zeer moeilijk aanvaardbaar wordt zulk een verdediging voor hen, die ernst maken met de Belijdenis, en daarbij ook het 36e art. van de N.G.B., zij het dan in den verkorten vorm, als belijdenis aanvaarden.

Het wekt dan ook geen verwondering als Smeenk n.a.v. art. 36 verklaart, dat het vast staat, dat het „onmogelijk” en „onvruchtbaar” is om — zooals Smeenk het uitdrukt — datgene na te streven, dat de aanhangers van het onverkorte art. 36 voorstaan (p. 462). Juist als Kuyper, licht Smeenk dit ook thans weer toe door erop te wijzen, dat een grondwetsherziening in den zin van art. 36 zou vereischen: a. dat de Koningin dit voorstel aanhangig wilde maken; b. ministers die het in de Kamer wilden verdedigen en c. een meerderheid van 2/3 van het aantal stemmen in de volksvertegenwoordiging.

Smeenk is echter van meening, dat art. 36 naar zijn historische interpretatie beleden, niet als Schriftuurlijk is te aanvaarden. Wat de Gereformeerde Kerken in 1905 t.a.v. art. 36 deden, was „slechts half werk”. Willen de Kerken een artikel over de Overheid in de Belijdenis aanhouden, dan stelt Smeenk voor daarbij een beperkt karakter van de Overheids-werkzaamheid in het licht te stellen (p. 454). Steeds weer brengt Smeenk naar voren, dat een christelijke Overheid in de eerste plaats heeft te bedenken, dat zij van God slechts een beperkte taak heeft ontvangen, hetgeen o.m. hieruit blijkt te bestaan, dat de Overheid bij „plitsing van de zichtbare kerk” niet tusschenbeide mag komen, om het eene instituut boven het andere te bevoorrechten (p. 463). Elders lezen wij, dat de gedeeldheid der zichtbare kerk een feit is, dat het meer absolute standpunt van art. 36 reeds vroeger verzwakte (p. 442).

Wij vragen ons echter af, of een feit ooit ons standpunt inzake de Belijdenis kan verzwakken. Zelfs willen wij vragen, of men bij het spreken over de „plitsing der zichtbare kerk” eigenlijk wel aan een weergave van „feiten” toe is, en of men dan niet reeds een pluriformiteitsgedachte in de feiten heeft geleid, die dan moet dienen tot ontkrachting van de Belijdenis (en niet alleen van het 36e artikel N.G.B.).

Doch niet alleen de Belijdenis en de Kerk moeten 't ontgelden bij het terugroepen van ons volk tot de grondwet; ook de Schrift raakt in het gedrang. Wat het Oude Testament over de taak der Overheid zegt, wordt zonder onderscheid ter zijde geschoven, omdat na de komst van Christus „niet één natie kan met Israël worden vergeleken”. Over de Psalmen, Daniël, waar Gods Woord ons duidelijk aanzegt, dat ook de koningen der wereld buiten Israël gehouden zijn voor God den Heere te buigen, wordt niets gezegd, terwijl de onderwijzing die het N. T. ons geeft in een voorname negatief betoog wordt samengevat. Smeenk wijst erop, dat de apostelen nooit gelijcht hebben, dat de Romeinsche en andere Overheden steun van de staatsmacht voor de kerk vroegen, en slechts vroegen om de vrijheid, om als belijdende Christenen in gehoorzaamheid te kunnen leven. Dan herinnert hij eraan, dat Christus' Koninkrijk niet door geweld, maar door 's Heeren Geest zal worden gebouwd. En hen, die het Koningschap erkennen van Christus, Die zeggen kon: „Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde”, antwoordt Smeenk, dat hierdoor de natuur van den Staat nog niet is veranderd, zoodat de Overheid nu „een gansch andere taak zou hebben te vervullen, dan uit haar instelling als instituut van Gods algemeene genade voortvloeit”.

Nu meenen wij, dat bij de tegenstelling, die er be-

staat tusschen de Schrift en de Belijdenis enerzijds en onze grondwet anderzijds, het vraagstuk van het met geweld bouwen van Christus' Koninkrijk niet aan de orde is. Op dat punt bestaat er geen verschil tusschen grondwet en de Schrift, tusschen grondwet en Belijdenis. De verhelderende artikelen van den hoofdredacteur van dit blad hebben duidelijk laten zien, dat nimmer werd gezegd, dat de Overheid kan dwingen tot het geloof. Het verschil treedt echter juist naar voren, wanneer men let op het Koningschap van Christus, dat zoowel in het O.T. als in het N.T. den geloovige steeds wordt voorgehouden. Dit brengt echter geen verandering van de Overheidstaak met zich mee, zegt Smeenk.

Inderdaad, veranderd is er bij de taak van de Overheid-in-het-algemeen-genomen, niets. Zoolang Christus regeert, blijft dezelfde eisch van kracht, n.l. dat de koningen Hem zullen gehoorzamen. Maar wel verandert er iets, wanneer de Overheid aanvankelijk niet aan Christus wilde gehoorzamen, en dit later wel kan doen. Deze verandering is zoo groot als de antithese tusschen zonde en genade. En hoewel wij nu in Nederland gebonden zijn aan een grondwet die van de Overheid niet eischt, dat zij buigt voor Christus (doch wil, dat zij gezind is conform de meerderheid in de Kamer), kunnen wij ons heel goed voorstellen, dat deze eisch wel nadrukkelijk in onze grondwet werd gesteld. Zou er nu bij een grondwetsherziening in dezen zin niets zijn veranderd ten aanzien van de taak der Overheid, die eerst den eed op de Christusverzwijgende, doch later op de Christus erkennende grondwet heeft af te leggen?

Wij betreuren het, dat deze belangrijke kwestie betreffende onze grondwet nog steeds op den achtergrond wordt gehouden. „Onze Volksvrijheden” zullen in dezen tijd van voortgaanden afval moeilijk te handhaven zijn, wanneer wij steeds van de voortreffelijkheid van onze grondwet uitgaan, en voorbijgaan aan Schrift en Belijdenis, waar deze met den geheelen opzet van onze grondwet in conflict komen.

Want het zal meer en meer blijken, dat men, juist ter wille van onze volksvrijheden, een ingrijpende grondwetsherziening aan de orde moet stellen, en verplicht wordt te opponeeren tegen alle politiek, die zich bij de huidige staatsregeling neerlegt.

A. J. VERBRUGH.

A EN B VOORHEEN EN THANS, IV.

Nu is het eenvoudig ondoenlijk om alles, wat er over de kwestie 1905 is geschreven, te lezen, en wat men heeft gelezen, ook vast te houden. Ik meen echter, dat op grond van de beschikbare gegevens toch wel enkele vaststaande conclusies kunnen worden gevormd.

10. De „synode” van '42 heeft een door haar opvolgsters gehandhaafd leerbesluit genomen, dat bijkens de twee door haar ter toelichting uitgegeven geschriften aan de pacificatie-formule van 1905 een zuiver Kuyperiaanschen inhoud geeft. Dat dit inderdaad de bedoeling der „synode” is, is zooveel duidelijker gebleken bij de wering uit het Ambt van cand. H. J. Schilder, die niet enkel door de synode-deputaten die met hem hadden gesproken, maar ook door de „synode” zelf is beschuldigd van het loochenen van de waarheid(!), dat de Sacramenten een inwendige aanwezige genade verzegelen. Misverstand over de bedoeling der „synode” is hier volstrekt uitgesloten.

De nieuwe formule van 1946 staat principieel op hetzelfde standpunt, al heeft men het daarin wat meer bedekt gezegd.

De conclusie is heel eenvoudig: Wat de „synode” van 1942 en haar opvolgsters dogmatisch als kerkleer hebben vastgesteld, is zuiver wat vroeger B leerde.

20. Wanneer ik nu de meeningen van de broeders in de Gereformeerde Kerken naga, de broeders die zich hebben vrijgemaakt van deze „synode”-besluiten, dan is er tusschen hen persoonlijk wel eenig verschil.

Maar als men alles samenvat, komt het hierop neer, dat zij allen staan aan de zijde van prof. Lindeboom e.s. in 1905, en weigeren te aanvaarden de Kuyperiaansche-synodale verbondsteleer, en vasthouden aan de opvatting, die in beginsel reeds door ds H. de Cock van Ulrum, later door Pieters en Kreulen, prof. Hel. de Cock, prof. H. Beuker, prof. F. M. ten Hoor, prof. Lindeboom, ds T. Bos en zoovele andere A-broeders is voorgestaan en verdedigd.

Met andere woorden: deze broeders leeren hetzelfde, dat vroeger A leerde.

30. Ik ben er mij goed van bewust, dat ik hier een „synode” en personen tegenover elkander heb geplaatst, maar dat verandert in dit geval de